

Bendroji anestezija

Trumpas vadovas jaunimui nuo 12 metų

Bendroji anestezija

Bendroji anestezija - tai sąmonės netekimo būseną, sukeliama gydytojo anesteziologo skiriamais vaistais - anestetikais (kartais ir dujiniu pavidalu). Jausmas primena gilų miegą, kurio metu nieko nematai, negirdi ir nejauti, kas atliekama procedūros metu.

Bendroji anestezija yra svarbi daugelio procedūrų dalis, įskaitant chirurgines operacijas ir kai kuriuos medicininius tyrimus.

Anestezijos komanda

Anesteziologai - tai gydytojai, baigę specializuotus mokymus, kaip naudoti anestetikus, kad operacijos ir (arba) tyrimų metu žmonės jaustųsi saugiai ir patogiai.

Prieš procedūrą tu ir tavo tėvai (arba globėjai) susitiksime su anesteziologu. Jis/Ji pasiteiraus apie tavo sveikatą ir kartu su jumis suderins skausmo malšinimo planą bei mielai atsakys į visus tau rūpimus klausimus.

Anesteziologui talkins ir kiti darbuotojai, įskaitant anestezijos specialistus, operacinio skyriaus darbuotojus ir operacinės slaugytojus.

Sutikimas

Anesteziologas kartu su tavimi ir tavo tėvais (arba globėjais) suderins tavo priežiūros planą. Kol planas nebus aptartas ir patvirtintas, tau nebus atliekamos jokios procedūros. Gali užduoti tiek klausimų, kiek nori, kad suprastum viską, kas vyksta, ir pateiktum sutikimą plano įgyvendinimui. Jei esi vyresnio amžiaus, galėsi atlikti svarbesnį vaidmenį priimančiam sprendimus, nes tikėtina, kad tavo supratimas apie tai, kas vyksta, bus nuodugnesnis.

Tu arba tavo tėvai (arba globėjai) pasirašys sutikimo dokumentą, kai būsite patenkinti siūlomu anestezijos planu. Daugiau informacijos apie sutikimą gali rasti atmintinėje jaunimui, patalpintoje mūsų interneto svetainėje (www.rcoa.ac.uk/childrensinfo).

Pasiruošimas anestezijai

Tavo sveikata

- Prieš paskiriant anestetiką, turi būti kiek įmanoma sveikesnis. Pokyčiai skatinantys sveiką gyvenimo būdą prieš anesteziją padės greičiau atsigauti po procedūros.
- Jei turi galimybę, likus šešioms savaitėms iki operacijos stenkis nekvėpuoti kitų žmonių cigarečių dūmais bei pats nerūkyk. Apsvarstyk galimybę paprašyti visų rūkančiųjų artimoje aplinkoje šiuo laikotarpiu rūkyti lauke.
- Vaikams ir jaunimui patariama nevirtoti alkoholio iki 18 metų amžiaus. Alkoholio ir narkotinių medžiagų vartojimas rekreaciniais tikslais paauglystėje ilgai gali sukelti įvairių sveikatos ir socialinių problemų. Daugiau informacijos NHS svetainėje (<http://bit.ly/3mo2QP0>).
- Jei turi lėtinių sveikatos sutrikimų, kurie nėra gerai valdomi, prieš operaciją tu arba tavo tėvai (arba globėjai) turėtų susisiekti su tavo šeimos gydytoju arba gydytoju-specialistu ir pranešti, kad tau numatoma anestezija. Tokiu atveju turėsi galimybę aptarti, kokių veiksmų teks imtis pačiam(-iai) ir ką turėtų daryti anesteziologas, kad gulėjimo ligoninėje metu būtum kuo saugesnis(-ė).
- Nepamiršk nuolat vartojamus vaistus pasiimti su savimi į ligoninę.
- Tavo paties(-čios) saugumo labui, anesteziologas turi žinoti, ar šiuo metu vartoji kontraceptines tabletes bei ar esi vartojęs(-usi) narkotinių medžiagų rekreaciniais tikslais.
- Esant galimybei, išsiaiškink, ar turi alergiją bent vienam iš anestetikų bei ar turi šeimos narių, kuriems yra pasireiškusi alerginė reakcija į anestetikus, kad galėtum apie tai pranešti anesteziologui.
- Bet kuriai vyresnei nei 12 metų mergaitei įprasta atlikti nėštumo testą tiriant šlapimo mėginį. Daugiau informacijos apie šį tyrimą skaityk lankstinuke (<http://bit.ly/31Qncab>). Suprantame, kad tai nėra malonu, tačiau personalo darbuotojai yra įpratę atlikinėti šio pobūdžio testus kiek įmanoma diskretiškiau.
- Anesteziologui uždavus klausimus apie rūkymą, alkoholio bei narkotinių medžiagų vartojimą, pasistenk į juos atsakyti kuo atviriau. Žinome, kad aptarti šiuos klausimus gali būti nepatogu, todėl, jei pageidautum, kad tavo tėvai (arba globėjai) nedalyvautų šiame pokalbyje, gali pareikšti norą pasikalbėti su anesteziologu privačiai.
- Tavo tėvai (arba globėjai) turės būti pakankamai gerai susipažinę su informacija apie operaciją ir bet kokią su ja susijusią riziką, kad galėtų duoti sutikimą operacijai, jei dar nesi pakankamai suaugęs, kad galėtum pats pasirašyti sutikimo formą.
- Jei įmanoma, išsiaiškink, ar turi alergiją bent vienam iš anestetikų bei ar turi šeimos narių, kuriems yra pasireiškusi alerginė reakcija į anestetikus, kad galėtum apie tai pranešti anesteziologui.

Mityba prieš anesteziją

- Ligoninėje tau turėtų būti pateikti aiškūs nurodymai, kada prieš procedūrą turėtum nustoti valgyti ir gerti.
- Tavo paties(-čios) saugumui svarbu laikytis šių nurodymų. Jei anestezijos metu skrandyje bus maisto arba skysčio likučių, jie gali patekti į gerklę, o tuomet ir į plaučius. Dėl to gali užspringti arba rimtai pažeisti plaučius. Įprastai tau bus nurodyta mažesniais kiekiais gerti skaidrius skysčius (vandenį, praskiestas sultis), kurie yra saugūs artėjant anestezijai.

Apranga

- Vilkėk laisvus ir patogius drabužius, kuriuos vėliau būtų lengva išskalbti.
- Pasiteirauk, ar reikia pasiimti pižamą, šlepetes ir (arba) chalata.
- Pasiimk ką nors, ką galėsi persirengti grįždamas(-a) namo.
- Tavęs gali būti paprašyta apsivilkti ligoninės chalata.
- Įprastai eidamas(-a) į operacinę gali dėvėti daugelį apatinių drabužių, įskaitant liemenėlę, jei ji neturi metalinių dalių, tačiau detalesnės informacijos patartina pasiteirauti slaugytojo(-s). Kartais operacijos ar tyrimo metu gali tekti nusivilkti apatinius drabužius.
- Kartais chirurgui gali tekti pašalinti kai kuriuos plaukelius nuo operuojamos vietos, tačiau įprastai jis apie tai praneša iš anksto.
- Prieš operaciją tavęs gali būti paprašyta užsimauti elastines kojines iki kelių. Jos padeda palaikyti gerą kojų kraujotaką ir išvengti kraujo krešulių susidarymo.

Papuošalai ir makiažas

- Jei įmanoma, visus papuošalus ir dekoratyvinius auskarus palik namuose. Jei negali nusiimti papuošalų, juos turi būti įmanoma užklijuoti lipnia juosta, kad nebūtų pažeisti nei jie, nei tavo oda.
- Prašome prieš operaciją nenaudoti makiažo ir nagų lako. Ligoninės personalas gali paprašyti juos pašalinti, kad procedūros metu turėtų galimybę efektyviai stebėti tavo būklę.

Laukimas

- Dažnai tenka netrumpai laukti.
- Pasirūpink, kad turėtum, kuo užsiimti (pvz., turėk knygą, žurnalą ar mobilųjį telefoną). Nepamirškite savo ausinių ir įkroviklių.
- Nepamirškite, kad laukimo metu negalima kramtyti gumos, bei atidžiai sekite nurodymus dėl valgymo ir gėrimo.

Anestetikų naudojimas

- Jūsų anesteziologas pradės jums taikyti anestetikus kabinete šalia operacinės, vadinamame anestezijos kabinete. Kartais tai gali vykti kabinete, kur bus atliekama operacija / tyrimai.
- Jūsų anesteziologas tikriausiai pradės anesteziją suleidamas šiek tiek vaistų per kaniulę (daugiau informacijos - žemiau). Retesniu atveju jie paprašys tavęs įkvėpti dujų, kurių kvapas šiek tiek panašus į flomasterių. Kartais galima pasirinkti, kuris būdas bus taikomas.
- Vaistų suleidimas per kaniulę yra greičiausias anestezijos būdas. Jei bus naudojamos anestezijos dujos, kaniulė bus įvesta, kai būsi be sąmonės, kad anesteziologas galėtų suleisti daugiau anestetikų, skausmą malšinančių ir kitų vaistų arba skysčių. Bet kuris metodas gali sukelti galvos svaigimą, kol neteksi sąmonės.
- Jei norėtum, vienas iš tavo tėvų / globėjų gali galėti likti su tavimi, kol prarasi sąmonę. Po to jie gali tavęs laukti laukiamajame arba palatoje. Kitu atveju slaugytoja pasiliks su tavimi, kol anestetikai pradės veikti.

Kaniulė

- Kaniulė yra plonas, lankstus vamzdelis, kuris yra įkišamas į kraujagyslę, dažniausiai išorinėje riešo pusėje.
- Tau gali būti pasiūlytas skausmą malšinantis kremas arba šaldantis purškalas, kuris būtų naudojamas ant tavo riešo išorinės pusės tam, kad nejaustum nemalonių pojūčių kaniulės įvedimo metu.
- Kaniulė yra įvedama naudojant ploną adatą, tuomet adata iškart ištraukiama.
- Kai kaniulė atsiduria reikiamoje vietoje, vaistai tau gali būti leidžiami daugiau nenaudojant adatos. Kartais tai gali sukelti šaltį, dilgčiojimą ar nedidelį diskomfortą.
- Kaniulė yra dažniausiai paliekama toje pat vietoje tam atvejui, jei tau vėliau prireiktų skausmą malšinančių arba kitų vaistų, skysčių.

Anestezijos metu

- Anesteziologas liks su tavimi visą laiką.
- Anesteziologo darbas yra palaikyti tavo saugumą ir tiekti tau pakankamai anestetikų ir skausmą malšinančių vaistų, kad liktum be sąmonės iki operacijos pabaigos.
- Atsibudimo tikimybė anestezijos metu yra itin maža, nes anesteziologas prižiūri labai atidžiai (įskaitant tavo kraujo spaudimą, širdies ritmą ir kvėpavimą) tam, kad įsitikintų, jog gauni reikiamą kiekį anestetikų.

Sąmonės atgavimas po anestezijos

- Operacijos / tyrimų trukmė yra skirtinga, bet kai tik procedūra baigiasi, anesteziologas nustos tiekti anestetinius vaistus. Tai leis tau po maždaug penkių minučių atgauti sąmonę.
- Tikriausiai atsibusi reabilitacijos kabinete, bet keleto pirmųjų minučių gali ir neprisiminti, arba nesuvokti, kur esi. Apmokytas operacinės specialistas, dažniausiai slaugytojas, tave prižiūrės.
- Kaip jausiesi po to, priklausys nuo procedūros tipo ir anestetikų, kurie buvo naudojami. Kai kuriems žmonėms gali džiūti gerklė, skaudėti galvą, jie gali drebtėti

arba jiems gali būti šiek tiek bloga. Tavo anesteziologas tikriausiai duos tau vaistų, kad nepykintų arba kad neimtumėte vemti. Kartais galima jaustis taip, lyg būtų šalta, arba gali jausti drebulį. Jei taip nutiks, tau bus pasiūlyta šildoma antklodė, kad tave greitai sušildytų.

Skausmo gydymas

- Svarbu užkirsti kelią skausmui bei jį malšinti, tačiau kai kuriems žmonėms (ir kai kurių tipų operacijoms) reikia stipresnio skausmo malšinimo.
- Skausmą lengviau malšinti jam dar nesustiprėjus, todėl turėtum paprašyti tave prižiūrinčios slaugės arba anesteziologo pagalbos iškart, kai pradėsi jaustis nemaloniai. Nelauk, kol pradės smarkiai skaudėti.

Grįžus į palatą

- Gali būti, jog pradžioje jausiesi labai pavargę.
- Jei kyla kažkokių nepatogumų, kam nors pranešk, kad reikia pagalbos. Gali reikėti paspausti iškvietimo mygtuką arba paprašyti vieno iš tėvų / globėjo, kad pakviestų slaugytoją.
- Kaip greit galėsi valgyti ir gerti priklauso nuo procedūros tipo ir skausmo malšinimo vaistų rūšies. Tavo slaugė arba anesteziologas galės tau patarti.
- Ligoninėje liksi iki tol, kol bus saugu grįžti namo. Po daugumos procedūrų pacientai gali vykti namo tą pačią dieną, jei iš esmės yra sveiki ir procedūra buvo nesudėtinga.

Anestezijos rizika

Rimtų problemų po anestezijos atsiranda itin retai. Daugiau informacijos apie anestezijos rizikas galite rasti čia: www.rcoa.ac.uk/patient-information/translations/lithuanian

Bendroji ir vietinė anestezija

- Kartais yra galimybė pasirinkti išlikti sąmoningam operacijos metu. Jei tokia galimybė yra, tavo chirurgas ir / arba anesteziologas tai aptars su tavimi arba su vienu iš tavo tėvų / globėju. Tokiu atveju gali būti suleidžiami vietiniai anestetikai, kad tavo kūno dalis pasidarytų nejautri skausmui.
- Jei manai, kad labiau norėtum išlikti sąmoningu (-a), gali aptarti tai išankstiniame susitikime su anesteziologu arba pasiskaityti apie tai: www.rcoa.ac.uk/patient-information/translations/lithuanian

Jei norėtumėte sužinoti daugiau

- Lankstinukus, pavadinimu „Jūs ir Jūsų anestetikai“ ir „Anestezijos paaiškinimas“ gali rasti RCoA svetainėje bei juos gali gauti vietinėje ligoninėje.
- Daugiau informacijos gali rasti: www.rcoa.ac.uk/patient-information/translations/lithuanian

Labai stengiamės, kad informacija šiame lankstinuke būtų tiksli ir nuolat atnaujinama, tačiau negalime to garantuoti. Mes nemanome, kad ši bendro pobūdžio informacija atsakys į visus jūsų turimus klausimus ar apims visas jus dominančias temas. Turėtumėte aptarti savo pasirinkimus ir rūpesčius su savo gydytojų komanda, pasinaudodami šiuo lankstinuku kaip pagalbine medžiaga. Ieškant patarimų, nevertėtų pasikliauti vien šiuo lankstinuku. Jis negali būti naudojamas jokiems komerciniams ar verslo tikslams. Jeigu norite peržiūrėti visas atsakomybės apribojimo nuostatas, spauskite čia (www.rcoa.ac.uk/patient-information/translations/lithuanian).

Visi vertimai yra pateikti „Translators Without Borders“ vertėjų bendruomenės. Šių vertimų kokybė yra tikrinama, kad vertimai būtų kiek įmanoma tikslesni, tačiau visuomet yra tam tikros informacijos netikslumų ir netinkamos jos interpretacijos rizika.

Pasakyk mums savo nuomonę

Lauksime pasiūlymų, kaip pagerinti šį informacinį leidinį.

Jei turite pastabų, kurias norėtumėte pateikti, prašome jas siųsti elektroninio pašto adresu: patientinformation@rcoa.ac.uk

Karališkasis anesteziologų koledžas

Churchill House, 35 Red Lion Square, London WC1R 4SG
020 7092 1500

www.rcoa.ac.uk

Trečias leidimas, 2021 m., balandis

Šis informacinis leidinys bus peržiūretas per trejus metus nuo jo išleidimo dienos.

© 2021 Karališkasis anesteziologų koledžas bei Didžiosios Britanijos ir Airijos pediatrų anesteziologų asociacija

Šis informacinis leidinys gali būti kopijuojamas pacientams skirtos informacinės medžiagos rengimo tikslais. Prašome nurodyti pirminį informacijos šaltinį. Jei norite dalį šio leidinio naudoti kitame leidinyje, turite tinkamai paminėti šį šaltinį ir pašalinti logotipus, prekės ženklus ir nuotraukas. Jei norėtumėte gauti daugiau informacijos, prašome kreiptis į mus.